

Inhoud

Inleiding	8
1 Het begon met een kanonskogel	11
2 Een bekering van lange adem	19
3 Gehoorzaamheid ja, tovenarij neen	25
4 Leve de onverschilligheid	31
5 Onderscheiden in het leven van alledag	39
6 Levensgebed: bidden met het vijfde evangelie	47
7 Hoe maak je een keuze?	55
8 Geloven in God doet geloven in de mens	63
9 Ignatius' weerbarstige recept voor geluk	69
10 Tien tips om te leren uit je gevoelens	77
Het leven van Ignatius van Loyola in tien data	85
Overzicht van websites en boeken	87

Wat is een geslaagd leven? Hoe kom ik erachter wat ik met mijn leven moet aanvangen? Hoe verhouden zich hart en verstand? Kun je iets met je gevoelens? Kiezen, hoe doe je dat? God, heeft die nog betekenis in een moderne cultuur en in een jachtige samenleving als de onze? Zo ja, hoe kun je Hem op het spoor komen? Moet je je dan misschien bekeren? Trouwens, geloven in God, wat wil dat eigenlijk zeggen?

Dit boek biedt je geen theoretische antwoorden. Het vertelt enkele ervaringen uit het leven van een man die leefde in de zestiende eeuw: Ignatius van Loyola, de stichter van de Sociëteit van Jezus, beter bekend als de jezuïeten. Hij blijft verbazend actueel. Ignatius leefde in een tijd van grote omwentelingen, waarin de vaste ijkpunten leken te verdwijnen. Op brutale wijze werd hij geconfronteerd met onmacht en mislukking. Dit werd het vertrekpunt van een levenslange zoektocht.

Ignatius ontdekte hoe zijn persoonlijke ervaring een betrouwbare richtingwijzer kon zijn. Uit die ervaring distilleerde hij concrete tips. De ignatiaanse spiritualiteit is geen leer. Ze heeft meer weg van een gereed-schapskist. Tot op vandaag gebruiken talloze mensen die instrumenten om intenser te leven. In dit boek wordt er een aantal aangereikt.

De wijsheid van Ignatius heeft de christenheid grondig beïnvloed, tot ver buiten de grenzen van de katholieke kerk. Jezuïeten waren en zijn actief in onderwijs, kunst, spiritualiteit, wetenschap, sociaal werk... vaak aan de grenzen van samenleving en kerk. Wil je ontdekken wie paus Franciscus is, dan kan dat niet zonder zijn jezuïtische achtergrond te kennen.

Dit boek richt zich tot een breed publiek. In het bijzonder tot mensen die met beide voeten op de grond staan en zich uitgenodigd weten om verder te kijken.

1 Het begon met een kanonskogel

God schrijft recht op kromme lijnen. Merkwaardig hoe de ervaring van een impasse voor nogal wat sterke persoonlijkheden een springplank lijkt te zijn naar een weergaloos avontuur. Augustinus van Hippo, Franciscus van Assisi of, in recentere tijden, Charles de Foucault kunnen hiervan meespreken. Zo ook Íñigo López de Loyola, doopnaam van Ignatius van Loyola. Ignatius werd geboren in 1491 in het kasteel van Loyola in het noorden van Spanje, als dertiende kind van een Baskische adellijke familie. Hij werd algauw wees en zoals gebruikelijk in zijn milieu werd hij als schildknaap naar verschillende Spaanse hoven gezonden. Ignatius ont-popte zich er tot een charismatische, ambitieuze en getalenteerde jonge man. Hij deed er ervaring op als

militair, diplomaat en bestuurder. Niet meteen een vrome koorknaap.

In de openingsparagraaf van zijn autobiografie – *Het verhaal van de pelgrim* – omschrijft Íñigo zichzelf als volgt:

Tot aan zijn zesentwintigste was hij iemand die zich overgaf aan de ijdelheden van de wereld. Wat hij vooral graag deed, was zich oefenen in het hanteren van de wapens, met een groot en ijdel verlangen daarbij eer te behalen. (WVDP nr. 1)

Historici nemen thans aan dat deze omschrijving in het oorspronkelijke document meer gedetailleerd was, maar dat zijn medebroeders meteen na zijn dood de gom hebben bovengehaald, omdat zij vreesden dat die details niet erg bevorderlijk zouden zijn voor een mogelijke heiligverklaring. We weten inderdaad dat Ignatius voor de rechtbank heeft moeten verschijnen omdat hij in een duel iemand had gedood. Ook weten we dat hij een buitenechtelijk kind had.

Aan dit onstuimige leven komt een brutaal einde op 20 mei 1521. Op die dag voert Íñigo in Pamplona de Spaanse troepen aan tegen die van de Franse koning. Niet alleen zijn de Fransen tienmaal talrijker, ze hebben bovendien, in tegenstelling tot de Spanjaarden, kanonnen. Tegen het einde van de dag raakt Íñigo zwaargewond aan beide benen door een kanonskogel. Samen met hem valt de stad. Het was toen gebruikelijk dat militairen met zo'n verwonding – uit menslievendheid – de keel werd doorgesneden. Dergelijke blessures leidden immers bijna steeds tot gangreen en een verschrikke-

lijke dood. Maar omdat de gewonde iemand uit het geslacht van de Loyola's is, wordt hij, door de goede zorgen van de overwinnaars nog wel, op een draagberrie naar het kasteel van Loyola gebracht, om daar een rustige dood te kunnen sterven.

In plaats van een snelle dood wacht de zwaargewonde edelman een ziekbed dat een jaar zal duren. Met een radicale bekering op de koop toe. De omstandigheden zijn namelijk van dien aard dat de onstuimige levensgenieter Ignatius nu wel verplicht is om zich grondig te bezinnen. Goed dertig jaar oud – met een toenmalige gemiddelde levensverwachting van 36 jaar voor een man – is zijn leven verworden tot één puinhoop. Hij heeft vrouw noch gezin, als jongste zoon heeft hij niets geërfd, zijn gezondheid ligt aan diggelen en daardoor ook zijn loopbaan. Je kunt zeggen dat de hele ignatianaanse spiritualiteit gegroeid is uit wat algauw dé vraag zal worden van Íñigo: 'Wat moet ik doen met mijn leven?' Heel geleidelijk aan ontdekt hij, op zijn ziekbed, de fundamenten van een spiritualiteit die het hem mogelijk zal maken hierop een antwoord te vinden.

Tijdens de lange uren van verplichte rust gaat Íñigo uitvoerig dagdromen. Nu eens gaat hij zich tot in de kleinste details inbeelden dat hij zijn vorige leven van wereldse, ambitieuze rokkenjager weer opneemt. Hij voelt zich hier heerlijk bij en heeft er zin in. Andere keren voert zijn verbeelding hem in een heel andere richting. Van zijn schoonzus, de nieuwe vrouwe van Loyola, krijgt hij namelijk vrome boeken te lezen: een bloemlezing uit de evangeliën en heiligenlevens. Als hij hierin wat heeft gelezen, gaat hij zich voorstellen dat hij zal leven zoals

Jezus of de heiligen. Ook bij deze dagdromen voelt hij zich heerlijk. Net als bij zijn wereldse dromen geeft dit vooruitzicht hem een heel aangenaam gevoel.

Pas na verloop van tijd komt hij tot het inzicht dat beide perspectieven toch iets verschillends teweegbrengen in zijn hart. Hieronder vertelt Ignatius het zelf.

Toch was er een verschil. Was hij namelijk met zijn gedachten bij dat van de wereld, dan vond hij daar wel veel behagen in; maar liet hij het ten slotte vermoeid los, dan voelde hij zich dor en ontevreden. Bedacht hij daarentegen hoe het zou zijn om barvoets naar Jeruzalem te trekken, en hoe het zou zijn om enkel plantaardig voedsel te eten en om ook al die overige gestrengheden te verrichten waarvan hij gezien had dat de heiligen die hadden gedaan, dan vond hij niet alleen vreugde zolang hij daar in gedachten mee bezig was, maar bleef hij ook tevreden en opgewekt nadat hij ze had losgelaten.

Maar hij schonk daar geen aandacht aan en kwam er niet toe dieper in te gaan op dat verschil, totdat hem op een keer de ogen een beetje opengingen en hij zich over dat onderscheid begon te verwonderen. Toen begon hij erover na te denken en op grond van zijn ervaringen kwam hij tot het inzicht dat sommige gedachten in hem droefheid achterlieten, andere daarentegen in blijdschap. Zo leerde hij beetje bij beetje de verschillende aard kennen van de geesten waardoor hij bewogen werd: de een van de duivel, de ander van God. (VWDP nr. 8)

Anders gezegd, het vooruitzicht om weer ridder Íñigo te worden verschaft hem wel even plezier. Als hij dit dagdromen echter stopt, valt hij in een gat en voelt hij zich ongelukkig. Het perspectief om zijn leven te enten op dat van Jezus geeft hem ook vreugde. Maar een vreugde die blijft duren na het dagdromen. Geleidelijk aan groeit er een inzicht bij de nog steeds bedlegerige Ignatius. God verlangt voor de mens dat hij een vreugdevol leven leidt. Niet enkel af en toe, maar doorlopend. Duurzame vreugde is, met andere woorden, een teken van groeiende nabijheid bij God. Daarentegen zijn angst, leegte, droefheid of vreugde die overgaat in dorheid na de ervaring die er aanleiding toe gaf, veeleer een teken van de toenemende verwijdering van God. Of van de valstrikken van de boze, de duivel of, zoals Ignatius hem graag noemt: de vijand van de menselijke natuur.

Hier bevindt zich het begin van de bekering van Ignatius van Loyola. Als ervaren levensgenieter komt hij tot het inzicht dat de navolging van Jezus meer een weg naar vreugde is dan een werelds leven, ver van God. Íñigo, die op zoek is naar de zin van zijn leven, heeft het antwoord gevonden. Hij besluit om voortaan zijn leven helemaal toe te wijden aan God, bron van de grootste vreugde die hij ooit heeft kunnen proeven.

Wat is ware, duurzame vreugde en wat is wel leuk en aantrekkelijk, maar leidt ten slotte tot een impasse?

De komende jaren gaat hij zich oefenen in het onderscheiden. Wat is ware, duurzame vreugde en wat is wel leuk en aantrekkelijk, maar leidt ten slotte tot een im-

passe? Anders uitgedrukt, welke gedachten of handelingen worden me ingegeven door de goede Geest van God? Welke worden me ingefluisterd door de boze geest die me, onder het mom van iets aantrekkelijks, uiteindelijk wil weghalen van die blijvende vreugde van de nabijheid bij God? Ignatius zal vele jaren nodig hebben om deze basisintuïtie te verfijnen tot een betrouwbare methode om Gods roep te leren onderscheiden.

Een mislukking kan een nieuwe start zijn. Een van de sleutels hierbij is duidelijk dat je je eigen werkelijkheid onder ogen durft te zien in plaats van haar te verwerpen of te verdringen.

Bij Ignatius begint alles met een kanonskogel. Eigenlijk best wel bijzonder. In de christelijke traditie zegt men soms dat God recht schrijft op kromme lijnen. Met andere woorden, dat Hij van situaties en ervaringen die mensen als uitgesproken negatief ervaren, toch een vertrekpunt kan maken van grote persoonlijke groei. Een mislukking kan een nieuwe start zijn. Dit gold voor Ignatius. Dat geldt voor elke mens. Ook vandaag. Een van de sleutels hierbij is duidelijk dat je je eigen werkelijkheid onder ogen durft te zien in plaats van haar te verwerpen of te verdringen. En vervolgens, dat je bereid bent om 'onderscheidend' met je eigen ervaring om te gaan. Ook, en in het bijzonder, met de affectieve dimensie daarvan. Het is immers op het niveau van het hart, van de diepere affectieve bedding, dat zich de unieke menselijkheid van elke persoon situeert. Veeleer dan op het niveau van de meer abstracte en onpersoonlijke ratio.